דעם זונטאג 8.30 אוונט גראנדיעזער קונסט-רייכער הערים-גרובער קאָנצערט אין וואַקער טעאַטער אזונים און אזעל-כעם האָט איר נאָך ניט געזעען קומט אַלע!

זון אויפגאנג — 7.42.
זון אונטערגאנג — 5.44.

אידישע וואָרט
THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: קלאר און קאלט

Vol. 20, No. 33. Winnipeg, Fri. February 14, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג פרייטאג טז שבט, תר"ץ.

גרינבוים ציט זיך צוריק פון סיים קאָלא פאָרזיצער שאפט

רעזיגנירט, ווען אידישע דעפו-טאטן זאָגן זיך אָפּ פון שטימען קעגן בודזשעט

(ספעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. דורך "איטא")

וואַרשע, פעב. 14 (איטא).— יצחק גרינבוים האָט געכטן רעזיגנירט פון דער פּרעזידענטשאפט פון דער אידישער סיים קאָלא, ווייל די קאָלא האָט אויף א פאר זאמלונג צוריקגעוואָרפן זיין פאָרשלאג, אז אלע אידישע דעפוטאטן זאָלן שטימען קעגן דעם רעגירונגס בודזשעט.

בלויז דריי דעפוטאטן, — הארטגלאז, דאווידסאן און קערנער האָבן געשטימט גרינבוימס פאָרשלאג. גרינבוים האָט געטענה'ט, אז די ענדערונגען וואָס די רע-גירונג האָט געמאכט אינ'ם בודזשעט צו גונסטן די אידן, זיינען געווען צו אומבאַ-דייטענד, אז זיי זאָלן באַרעכטיגן די אידישע דעפוטאטן צו שטימען פאר'ן בודזשעט ווי א גאנצעס.

דער "איטא" ווערט באקאנט, אז די מזרחי דעפוטאטן וועלן פאָרלאנגען פון דער קאָלא אנצונעמען גרינבוים'ס רעזיגנאציע.

דער גאליציאנער דעפוטאט האָט אין אינטערוויו מיט "איטא" דערקלערט, אז די גאליציאנער דעפוטאטן זיינען ניט גרייט אנצונעמען די פירער שאפט פון דער קאָלא. ווען זיי האָבן אמאָל אָנגעפירט די קאָלא, פלעגט מען זיך באקלאָגן, אז זיי פאַרטרעטן בלויז א מינדערהייט פון די פוילישע אידן, און זיינען דערפאר ניט באַרעכטיגט צו פאר-מולירן די פאָליטיק פון אלע פוילישע אידן.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדאר

פרייטאג, פעברואר 14

ליטעראַרישער אוונט ביי לינקע פוע"צ 8.30 אוונט, אין פרץ-אינסטיטוט.

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 8 אוונט, אין מושב זקנים שול.

שבת, פעברואר 15

ערשטע יערלאכע פייערונג און באנקעט פון אינדזסקריעלער נאָדל פאַך יוניאָן, 8.30 אוונט, אין פרייהייט-טעמפּל.

"סילווער טי" ביי מרס. רזשעני בעל, 270 מאַניטאָבא עווע., פון 8 אוונט.

זונטאג, פעברואר 16

טיי פאר ר"ת בייי מרס. א. זלאבינסקי, סוויט 2, 401 באראוס עווע., 2.30 ביז 11

טיי פון בנות ציון ביי מרס פעסאטשין, 344 אבערדין עווע., פון 2.30 ביז 11 נ.מ.

פארזאמ. פון יונגע לינקע פוע"צ, 2.30 נ.מ., אין פרץ-אינסטיטוט.

י. ראבינאוויטש איבער אידישער לי-טעראטור ביי בר. 2 פוע"צ, 3 בייטאג, אין פרץ-אינסט.

וועטשערע פון פרויען בקור חולים, 6 אוונט, אין נייער ת"ת.

"דזשענעראל שאוער" ביי מרס. ב. ראזנבערג, 335 מאַניטאָבא עווע., 2.30 ביז 12 נ. מ.

טיי פאר וויכטיקן צוועק ביי מרס. זינ-בערג, 466 סעלקירק עווע., 2 ביז 12 נ. מ.

5טער יובילײ לײדים אקזילערי רומע-ניען היב. סיק בעג. סאס., 7 אוונט, אין פרייהייט-טעמפּל.

דזשאן קווין ביי ארב. רינג פארזאמ-לונג: "דאס יאר 1929 אין דער לעגיס-לאטור", 3.30 נ. מ. אין פרייהייט-טעמ-פּעל.

מאנטאג, פעברואר 17

פארזאמ. און כראנק ביי מוטער פאר-איין פון פרץ-שול, 8.30 אוונט, אין שול.

פארזאמ. פון כנסת ישראל סיסטערהוד, אין ת"ת. רא פל פון פערקיוליטאר.

דר. וויקטאר: "קינדער פארברעכער", ביי איטר. פרי לאאן, 8.30 אוונט. אין פרץ-אינסט.

רומענישע כוליגאנעס ברענען אידישע הייזער

אנטיסעמיטישע עקסצעסן קומען פאר אין סוטשעווא

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

רעזולטאט פון קוזיסטשער פּראָפּאגאנדע.

די זעלבע צייטונגען מעלדן, אז אינ'ם דאָרף באלאנצעגע, אין רעגנגס פון סוצע-אווא, האָט דער בירגערמאיסטער פון דאָרף געקראָגן א טויט דראָאונג, אויב ער וועט באשיצן די אידן.

(...)

ירושלים, פעב. 14 (איטא).— פיר אידן פון סנהדריה, אנגעקלאגט אין דער-מאָרדן אן אראבער, זיינען באפרייט גע-וואָרן, נאָך איידער די עדות פון דער פאַרטיידיגונג זיינען אויסגעהערט געוואָר-דן, ווייל די אנקלאגע האָט ניט געהאַט קיין באוויזן.

די אידישע באפעלקערונג איז זייער צו-פרידן מיט דעם רעזולטאט פון דעם פּראָ-צעס.

אנטיסעמיטישע עקסצעסן קומען פאר אין סוטשעווא

(ספעציעלע טעלעגראמעס צו "דאס אידישע וואָרט" פון "איטא")

רעזולטאט פון קוזיסטשער פּראָפּאגאנדע.

די זעלבע צייטונגען מעלדן, אז אינ'ם דאָרף באלאנצעגע, אין רעגנגס פון סוצע-אווא, האָט דער בירגערמאיסטער פון דאָרף געקראָגן א טויט דראָאונג, אויב ער וועט באשיצן די אידן.

(...)

ירושלים, פעב. 14 (איטא).— פיר אידן פון סנהדריה, אנגעקלאגט אין דער-מאָרדן אן אראבער, זיינען באפרייט גע-וואָרן, נאָך איידער די עדות פון דער פאַרטיידיגונג זיינען אויסגעהערט געוואָר-דן, ווייל די אנקלאגע האָט ניט געהאַט קיין באוויזן.

די אידישע באפעלקערונג איז זייער צו-פרידן מיט דעם רעזולטאט פון דעם פּראָ-צעס.

שיקאגער באנדיט געטויט

שיקאגא, פעב. 14.— אפילו אין שי-קאגא דאָרף נאָך א באנדיט האָבן מזל. אויב פאר דער פּאָליציי און פאר דער גע-רעכטיקייט פון שיקאגא האָבן זיי ניט וואָס מורא צו, האָבן, מוזן זיי זיין פאר-זיכטיק ניט אנצושטויסן זיך אויף א פרוי מיט א רעוואָלווער.

טשארלס ע. סאטאן, א געשעפטסמאַן, איז געווען אין דעם הינטערשטן צימער פון זיין קראָם און האָט איבערגעקוקט קבלות. פּלוצלינג דערזעט ער, ווי צוויי באנדיטן שטעלן אן רעוואָלווער אויף זיין קלערק. סטאן האָט דאַן נעכאַפּט זיין אייגענעם רעוואָלווער, און האָט גלייך גע-טויט איינעם פון די באנדיטן מיט א קויל דורכ'ן האַרצן. דער צווייטער שאָס האָט קאָנטיק געטראָפן און פאַרוואונדעט דעם צווייטן באנדיט, וועלכן ס'איז שווער גע-לונגען צו אנטלויפן.

30 קינדער אין שול פאַרוואונדעט, ווען ברייזל עקספּלאָדירט

ניו-יאָרק, פעב. 14.— איבער 30 קינ-דער אין א שול אין ברוקלין זיינען פאר-וואונדעט געוואָרן, ווען א געגנדערשע גע-היימע ברייזל דערביי האָט עקספּלאָדירט, צערייסנדיק דאָס הויז אויף פיצלאך. פיר נעגערס, וואָס האָבן געוואוינט אינ'ם הויז, זיינען ערנסט פאַרוואונדעט געוואָ-רען, אָבער דער איינגעטימער פון'ם בריי-זל איז קאָנטיק געלונגען צו רעטן זיך און צו אנטלויפן.

ארום צוויי טויזנט קינדער זיינען גע-ווען אין דער שול שבת בעת דער עקס-פּלאָזיע. די פענסטער פון שול זיינען צע-שמעטערט געוואָרן, און א צאָל קינדער זיינען פאַרוואונדעט געוואָרן פון די גלאָס.

(...)

געזאנגס פאראיין ביים קבלת פנים קאָנצערט פאר'ן ארץ-ישראל ארבעטער דעלעגאט

דער ווינניפּעגער אידישער פאָלקס-גע-זאנגס פאראיין גרייט צו ספּעציעל נו-מערן פאר דער קאָנצערט אפטיילונג פון'ם קבלת פנים אוונט לכבוד שמואל דיין, ארץ-ישראל ארבעטער דעלעגאט, זונטאג, 23טן פעברואר, אין פלייהאוז טעאטער.

דער גאַסט קומט קיין ווינניפּעג אויף דער איינלאדונג פון'ם ווינניפּעגער קאָ-מיטעט פאר'ן אדבעטנדיקן ארץ-ישראל צו עפענען דעם זעקסטן יערלאכן "נע-ווערקשאפטן קאמפּיין" אין מערב קאנא-דע.

פארזאמלונג היינט אוונט

אין פארבינדונג מיט דעם קאמפּיין קומט פאר היינט, 8.30 אוונט, א פאָלקס פארזאמלונג אין גרויסן זאל פון פרץ אינסטיטוט. אלע פאראינטערעסירטע אינ'ם ארבעטנדיקן ארץ-ישראל זיינען געבעטן צו קומען. דר. י. שאפּירא און י. ראבינאוויטש זיינען די רעדנער פון'ם אוונט.

רעדזשיינע, סאסקאטון, עד-מאנטאן, גרייטן זי פאר'ן ארץ-ישראל גאסט

טעלעגראמעס פון רעדזשיינע, סאסקא-טון און עדמאנטאן מעלדן, וועגן פארבר-ייטונגען צו אויפנעמען דעם שליח פון דעם ארבעטנדיקן ארץ-ישראל, שמואל דיין, אין פארבינדונג מיט'ן זעקסטן יער-לאכן פאראיין ארבעטער קאמפּיין.

דער רעדזשיינער קאמיטעט שליסט אין: 5. ראזענבערג, א. פרידגוט, מ. ראוז, מ. ליפּשיץ, י. בערעזנער, א. הע-רים און אנדערע.

אין סאסקאטון אנגעזיידט זיך דער קאמיטעט אויף דער איניציאטיוו פון די פועלי-ציון, ב. צוקערמאן און ש. בעלאוס.

דער סעקרעטאר פון'ם עדמאנטאנער קאמיטעט איז אלחנן הענסאן — די נע-מען פון דעם קאמיטעט מיטגלידער וועלן געמעלדעט ווערן שפּעטער.

ווענדנדיק זיך נאָך עלטער פענסיע, געפינט אלטע פרוי איר מאן וואָס איז אנטלאפן פון איר מיט איבער דרייסיק יאָר צוריק

אטאוואַ, פעב. 14.— מיט איין-און-מאן און ווייב. די אלטע האָט אבער ניט דרייסיק יאָר צוריק האָט א מאן פאַרלאָזן זיין שוס חשק צו קריגן אן אויסגעגעביגע ארויסגעגעיינט. מער זיי זיין קינדער פון אים ניט נעהערט. אבער איצט, א צוריק איך מאן, וואָס האָט זי איבערגע-ראנק דער עלטער-פענסיע ביורא, האָט די לאָז פאַרשוואונדן געוואָרן. מער זיי פרוי, איצט 71 יאָר אלט, אפּגעזוכט דעם פון אים ניט געהערט. אבער איצט, א "הויק", אָבער מאן, הייסט עס, וואָס איז איצט 75 יאָר אלט.

די פרוי האָט זיך געווענדעט צו דער ביורא מיט א אפּליקאציע פאר פענסיע, אנגעבנדיק זיך פאר אן אלמנה. צלייכ-צייטיק איז אנגעקומען אויף אן אפּליקא-ציע פון א מאן, 75 יאָר אלט, וועמעס נאָמען און פאמיליע זיינען געווען אזוי ענלאך צו דער פרוי'س, אז מען האָט בא-לאָסן צו מאכן אן אונטערזוכונג וועגן דעם ענין.

דער רעזולטאט איז געווען, אז מען האָט זיך באלד איבערצייגט אז זיי זיינען מאן און ווייב.

ווענדנדיק זיך נאָך עלטער פענסיע, געפינט אלטע פרוי איר מאן וואָס איז אנטלאפן פון איר מיט איבער דרייסיק יאָר צוריק

אטאוואַ, פעב. 14.— מיט איין-און-מאן און ווייב. די אלטע האָט אבער ניט דרייסיק יאָר צוריק האָט א מאן פאַרלאָזן זיין שוס חשק צו קריגן זיין פרוי מיט ניין קינדער און איז שפּור-לאָז פאַרשוואונדן געוואָרן. מער זיי זיין קינדער פון אים ניט געהערט. אבער איצט, א ראנק דער עלטער-פענסיע ביורא, האָט די פרוי, איצט 71 יאָר אלט, אפּגעזוכט דעם "הויק", אָבער מאן, הייסט עס, וואָס איז איצט 75 יאָר אלט.

די פרוי האָט זיך געווענדעט צו דער ביורא מיט א אפּליקאציע פאר פענסיע, אנגעבנדיק זיך פאר אן אלמנה. צלייכ-צייטיק איז אנגעקומען אויף אן אפּליקא-ציע פון א מאן, 75 יאָר אלט, וועמעס נאָמען און פאמיליע זיינען געווען אזוי ענלאך צו דער פרוי'س, אז מען האָט בא-לאָסן צו מאכן אן אונטערזוכונג, וועגן דעם ענין.

דער רעזולטאט איז געווען, אז מען האָט זיך באלד איבערצייגט אז זיי זיינען מאן און ווייב.

אוקראינער רעגירונג זוכט מיטלען צו רעטן פון אונטערגאנג בעל-מלא-כה'ס פון די שטעטלאך

קאלענדא, מיטגליד פון לאנד קאמי-סאריאט, וואָס האָט זיך נעכטן צוריק געקערט קיין מאָסקווע פון וויין - רוס-לאנד, וואָס האָט שטודירט די אידי-שע לאגע אין די קאלעקטיוויזירטע געגנדן האָט פאר דעם פאַרשטייער פון "איטא" דערקלערט, אז ער וועט רעקאָמענדירן דער סאוועט רעגירונג צו עטלעכע די אלעקטיוון אריינצונעמען די אידן פון די דערבייאיקע שטעטלאך.

מאָסקווע, פעב. 14 (איטא). — באַ-זאָרגט איבער דעם גורל פון די טויזנ-טער אידישע בעל-מלאכה'ס אין די שטעט לאך וואָס געפינען זיך אין די קאלעקטי-וויזירטע געגנדן, האָט דער אלאוקראי-נישער "ציק" אויפגעפאדערט דעם "סאוונארקאָם" אנצוצייכענען קאנקרעטע פּרעגער, ווי צו לייזן דאָס שווערע פּראָב-לעם.

די לאגע אין אזא, אז יעדער איינוואוי-נער פון שטעטל פאַרלירט איינגאנצן דעם באדן פון אונטער די פיס, און עס זעט אויס, אז די שטעטלאך וועלן איינגאנצן אויסגעוואָרצלט ווערן דורך דער איצטי-קער קאָלעקטיוויזאציע פון די דערפער, ווייל קיינער קאָן דאָרט מער ניט האָבן קיין ארבעט.

דאָס קומט דערפון, וואָס די קאלעקטי-וויזירטע דערפער נעמען אריין ווי פול באַרעכטיקטע מיטגלידער איינעם אדער צוויי בעל-מלאכה'ס פון שטעטל, וואָס באַזאָרגן זייערע קאָלעקטיוון מיט זייער פּראָפעסיע. די פאַרבליבענע בעל-מלא-כה'ס פון שטעטל קאָנען אזוי מער ניט דערווארטן קיין שטאָך ארבעט פון די אַרומיקע פּויערס, פון וועלכע זיי האָבן ביי איצט געמאכט א לעבן.

23 כינעזער ארעסטירט אין פאַליציי איבערפאַר

אן אפּטיילונג פון 6 פאַליציסטן, מיט אינספּעקטאָר עדי אין דער שפּיץ, איז איבערגעפאלן דאָס פּלאַץ פון לי האַפּ, 236 קינג סטריט, 10 אזיינער לעצטן אוונט, און האָט דאָרט געפונען א עולם כינעזער שפּילן אן אוארט שפּיל מיט'ן נאָמען "פּען-טען". 23 כינעזער זיי-נען ארעסטירט געוואָרן, איינשליסנדיק דעם באַלעבאס, און וועלן הייטן פאר-געבראכט ווערן פאר'ן געריכט.

רעזיגנירט, ווען אידישע דעפו-טאטן זאָגן זיך אָפּ פון שטימען קעגן בודזשעט

(ספעצ. טעלעג. צו ד. א. וו. דורך "איטא")

וואַרשע, פעב. 14 (איטא).— יצחק גרינבוים האָט געכטן רעזיגנירט פון דער פּרעזידענטשאפט פון דער אידישער סיים קאָלא, ווייל די קאָלא האָט אויף א פאר-זאמלונג צוריקגעוואָרפן זיין פאָרשלאג, אז אלע אידישע דעפוטאטן זאָלן שטימען קעגן דעם רעגירונגס בודזשעט.

בלויז דריי דעפוטאטן, — הארטגלאז, דאווידסאן און קערנער האָבן געשטימט גרינבוימס פאָרשלאג. גרינבוים האָט גע-טענה'ט, אז די ענדערונגען וואָס די רע-גירונג האָט געמאכט אינ'ם בודזשעט צו גונסטן די אידן, זיינען געווען צו אומבאַ-דייטענד, אז זיי זאָלן באַרעכטיגן די אידישע דעפוטאטן צו שטימען פאר'ן בודזשעט ווי א גאנצעס.

דער "איטא" ווערט באקאנט, אז די מזרחי דעפוטאטן וועלן פאָרלאנגען פון דער קאָלא אנצונעמען גרינבוים'ס רעזיגנאציע.

דער גאליציאנער דעפוטאט האָט אין אינטערוויו מיט "איטא" דערקלערט, אז די גאליציאנער דעפוטאטן זיינען ניט גרייט אנצונעמען די פירער שאפט פון דער קאָלא. ווען זיי האָבן אמאָל אנגעפירט די קאָלא, פלעגט מען זיך באקלאָגן, אז זיי פאַרטרעטן בלויז א מינדערהייט פון די פוילישע אידן, און זיינען דערפאר ניט באַרעכטיגט צו פאר-מולירן די פאָליטיק פון אלע פוילישע אידן.

ריזיקער עולם דערוואַרט צו קונסט-אָוונט אין וואַקער דעם זונטאָג

דער קאָמיטעט וואָס אראנזשירט דעם קונסט אוונט מיט חיה'לע גרובער און עס איז אנאָנסירט אויף די ביל'עטן. דער נאָך האָט אבער דער קאָמיטעט אומגע-ביטן דאָס פּלאַץ אויף דעם גרעסערן און באקאוועמערן וואַקער טעאַטער.

אונזער שרייבער פון "אנב אורחא" האָט נעכטן דערהאַלטן די פאָלגנדיקע ספּעציעלע טעלעגראמע פון עדמאנטאן, וואָס איז אנגעקומען אויף די ביל'עטן:

"נעהערט אין געזעען און זיך פאַרליבט אין חיה'לע גרובער. זי איז געווען וואונ-דערבאר, זיי (זי און אל. הערים) האָבן דא געמאכט א קאָלאָסאלן איינדרוק. בי-טע שרייבט וועגן דעם".

אן ענלאכער באגייסטערטער באריכט קומט אויך אָן פון קאָלגאַרי, וואו זיי זיי-נען אויפגעטראטן פאר אן עולם פון 500 מענשן, — כמעט די גאנצע דערוואַקסענע אידישע באפעלקערונג פון שטאט.

איינלאדונג קארטלאך קאָן מען באקו-מען אין פּיפּלס בוק סטאר.

אנב - אורחא

פון מארק

דאָס וואָס דער קאלערוש פון מאסא-טשוועטס, אין באסטאן, האָט אריינ-גענומען א קורס אין אידישער שפּראַך אין ליטעראטור, וואָס וועט קרעדיטירט ווערן צו די סטודענטן וואָס נעמען אים, ווי וועלכער ס'איז אנדער קענגשטאנד, אין פאר זיך זעלבסט ניט קיין אויסער-געוויינלאבע פּאסירונג.

א קורס אין אידיש, ווי אין העבריי-איש, קאָן מען אריינגעמען אין די מייס-טע אמעריקאנער און קאנאדער אוני-ווערסיטעטן, ווען עס זאָל נאר זיין די אנפראגע אויף דעם און, אין די מייס-טע פאלן, ווען עס זאָל זיך געפינען די קערפּערשאפט וואָס זאָל דעקן די הו-צאות פון אזא קורס און אויך דער פּאַ-סיקער פּראָפעסאר.

ביי נויאס אין דאָך, נאָכאלעמען דער קאָפּ ניט אזוי פארשפּיצט ווי ביי אידן. אויב דייטש און פראנצויזיש קאָנען זיין קענגשנאדן, און ווען אפילו לאטיין אדער קאפּטיש קאָנען קרעדיטירט ווערן צו סטודענטן, טאָ פאַרוואָס זאָל אזא לעבעדיקע שפּראַך ווי אידיש, וועלכע לעבט אין מויל פון מיליאָנען מענשן און אין א בליענדיקער, לעבעדיקער ליטע-ראטור, ניט קאָנען אריינגענומען ווערן ווי א קענגשטאנד?

דעם איר, מיט'ן העבריאישן אונ-ווערסיטעט אין שוין אנדערש, דאָרטן זיי-נען דאָ פּרינציפּן, — און מען ווארפט צוריק א בייטראג פון א הונדערט טוי-זענט דאָלאר פאר א אידישער קאטעד-רע.

נויאס דאנקען נאָט, האָבן ניט אזעל-כע "פּרינציפּן", — און דאָס איז א שטי-קעל ישועה פאר אידן . . .

**

וואָס מיך אינטערעסירט אמעריקאנ-אין דעם באסטאנער פאל, איז, וואָס צום סוף האָבן זיך געפונען איד. סטודענטן וואָס ווילן נעמען א קורס אין אידיש, און וואָס עס האָבן זיך געפונען אידישע קערפּערשאפטן וואָס האָבן באוואוינן דעם אוניווערסיטעט איינצופירן דעם אידישן קורס און האָבן זיך קאָנטקט פאַרפליכ-טעט אים צו שטיצן.

און באזונדערס איז דאָ אינטערעסאנט דער פאקט, וואָס די קערפּערשאפטן אין דעם פאל איז געווען דער "קאמיוניטי" אינסטיטוט, וואָס שליסט איין אי-ר-ע פאַרבינדעטע אָרגאניזאציעס די "יאנג מענס היברו אסאסיאיישאן", — א קערפּערשאפט פון דעם סארט, וואָס, ווי עס איז אלגעמיין אנגענומען, איז ניט נאר גרייטיקיטיק, נאר פיינטלאך צו אידיש.

און דאָס דערווייזט, אז דאָרט אין דער טיפענקיט פון דעם האלב אסימיליר-טען אידישן עלעמענט, וואָס שפּילט פאקטיש די אנפירנדיקע ראָל אין דעם לעבן פון די אמעריקאנער אידישע נע-מיינשאפטן, קומט פאר א שטילע רעוואָ-לוציע, — א צוריקקער צום אידישן מקור און א געזינטערע באציאונג צו דער אידישער שפּראַך און אירע שאפונ-גען.

**

מען האָט שוין ביי אונז א סך גע-רעדט וועגן דער שוואַרצער נבואה וואָס איז פאַרשפּרייט געוואָרן מיט 25 יאָר צוריק, אז אין 25 יאָר ארום (דאָס הייסט, היינט), וועט שוין אידיש אונ-טערגיין אין אמעריקע.

עס האָט פאקטיש דאָס, וואָס מיט די חשבונות וואָס מען פלעגט אמאָל, מאכן וועגן דעם יאָר וואָס משיח וועט קומען, — איז געקומען דאָס יאָר אז משיח איז ניט געקומען, האָט מען באלד אויפגעגעזוכט דעם טעות אין חשבון און מען האָט גע-מאכט א נייע רעכענונג. און דערנאָך האָט מען אזוי ווייטער און ווייטער געביטן דעם חשבון.

און פּראַקטישע זקנים, ווי דער "פאר-ווערטס", למשל, האָט זיך שוין פאר'ן לעבן אויפגעגעייט (ענגלישע) תכריכים, וועלכע ער מעסט אָן יעדן וואונדער, צו זעען ווי ער וועט אויסזעען נאָכ'ן טויט, ווען אידיש שוין אונטערגיין.

אבער גאָרנישט. די מיתה-משונה נעמט אים ניט, און דער "פאָרווערטס" אליין, וועלכער גלויבט אזוי אין משיח'ן, — מיר מיינען אינ'ם אונטערגאנג פון דער אידישער שפּראַך, — האָט שוין פאר די לעצטע יאָרן א היבש ביסל מקצר געווען זיינע ענגלישע תכריכים . . .

כאָטש די נביאים אונזערע ווערן ניט מיר צו זאָגן ווייטער זייער שוואַרצע נבואה וועגן דעם אונטערגאנג פון אי-דיש, — מען רעכנט בלויז איבער די ראש-תיבות'ן און גמטריות, און מען באשטימט א נייעם דאטום . . .

ניין, — ס'איז אן עולה צו ריידן וועגן גמטריות, — מיר ריידן דאָך דאָ וועגן מאָדערנע מענשן, וואָס רעכענען זיך בלויז מיט "אביעקטיווע באדינגונגען", וואָס זייענען קיין אידיש!

א, די אביעקטיווע באדינגונגען! ווי-פיל קלוגע מענשן, ניט נאר "נביאים", זיי פירן אראָפּ פון וועג נעבאך!

דער "חסרון" פון אביעקטיווע באדינ-גונגען איז, וואָס זיי ענדערן זיך אפּט אליין און לאָזן זיך ענדערן דורך א קאָנ-צענטרירטער אטאקע אויף זיי.

דער פאקט אין, אז אידיש הויבט איצט אָן אריינדרינגען אין א סך קריי-זען, וואו מען האָט נאָך מיט א צענדליק יאָרן צוריק ניט געוואוסט אויסריידן א אידיש וואָרט.

דאָס איז א פאקט, וואָס ווארפט זיך אין די אויגן אויף טריט און שריט, פאר-וואָס דאָס איז אזוי און צו וואָס דאָס קאָן פירן, — וועגן דעם וועלן מיר ריידן ביי אן אנדער געלעגנהייט.

אוקראינער רעגירונג זוכט מיטלען צו רעטן פון אונטערגאנג בעל-מלא-כה'ס פון די שטעטלאך

קאלענדא, מיטגליד פון לאנד קאמי-סאריאט, וואָס האָט זיך נעכטן צוריק געקערט קיין מאָסקווע פון וויין - רוס-לאנד, וואו ער האָט שטודירט די אידי-שע לאגע אין די קאלעקטיוויזירטע געגנדן האָט פאר דעם פאַרשטייער פון "איטא" דערקלערט, אז ער וועט רעקאָמענדירן דער סאוועט רעגירונג צו עטלעכע די אלעקטיוון אריינצונעמען די אידן פון די דערבייאיקע שטעטלאך.

רייזיקער עולם דערוואַרט צו קונסט-אָוונט אין וואַקער דעם זונטאָג

דער קאָמיטעט וואָס אראנזשירט דעם קונסט אוונט מיט חיה'לע גרובער און עס איז אנאָנסירט אויף די ביל'עטן. דער נאָך האָט אבער דער קאָמיטעט אומגע-ביטן דאָס פּלאַץ אויף דעם גרעסערן און באקאוועמערן וואַקער טעאַטער.

אונזער שרייבער פון "אנב אורחא" האָט נעכטן דערהאַלטן די פאָלגנדיקע ספּעציעלע טעלעגראמע פון עדמאנטאן, וואָס איז אנגעקומען אויף די ביל'עטן:

"נעהערט אין געזעען און זיך פאַרליבט אין חיה'לע גרובער. זי איז געווען וואונ-דערבאר, זיי (זי און אל. הערים) האָבן דא געמאכט א קאָלאָסאלן איינדרוק. בי-טע שרייבט וועגן דעם".

אן ענלאכער באגייסטערטער באריכט קומט אויך אָן פון קאָלגאַרי, וואו זיי זיי-נען אויפגעטראטן פאר אן עולם פון 500 מענשן, — כמעט די גאנצע דערוואַקסענע אידישע באפעלקערונג פון שטאט.

איינלאדונג קארטלאך קאָן מען באקו-מען אין פּיפּלס בוק סטאר.

30 קינדער אין שול פאַרוואונדעט, ווען ברייזל עקספּלאָדירט

ניו-יאָרק, פעב. 14.— איבער 30 קינ-דער אין א שול אין ברוקלין זיינען פאר-וואונדעט געוואָרן, ווען א געגנדערשע גע-היימע ברייזל דערביי האָט עקספּלאָדירט, צערייסנדיק דאָס הויז אויף פיצלאך. פיר נעגערס, וואָס האָבן געוואוינט אינ'ם הויז, זיינען ערנסט פאַרוואונדעט געוואָ-רען, אָבער דער איינגעטימער פון'ם בריי-זל איז קאָנטיק געלונגען צו רעטן זיך און צו אנטלויפן.

ארום צוויי טויזנט קינדער זיינען גע-ווען אין דער שול שבת בעת דער עקס-פּלאָזיע. די פענסטער פון שול זיינען צע-שמעטערט געוואָרן, און א צאָל קינדער זיינען פאַרוואונדעט געוואָרן פון די גלאָס.

(...)

געזאנגס פאראיין ביים קבלת פנים קאָנצערט פאר'ן ארץ-ישראל ארבעטער דעלעגאט

דער ווינניפּעגער אידישער פאָלקס-גע-זאנגס פאראיין גרייט צו ספּעציעל נו-מערן פאר דער קאָנצערט אפטיילונג פון'ם קבלת פנים אוונט לכבוד שמואל דיין, ארץ-ישראל ארבעטער דעלעגאט, זונטאג, 23טן פעברואר, אין פלייהאוז טעאטער.

דער גאַסט קומט קיין ווינניפּעג אויף דער איינלאדונג פון'ם ווינניפּעגער קאָ-מיטעט פאר'ן אדבעטנדיקן ארץ-ישראל צו עפענען דעם זעקסטן יערלאכן "נע-ווערקשאפטן קאמפּיין" אין מערב קאנא-דע.

פארזאמלונג היינט אוונט

אין פארבינדונג מיט דעם קאמפּיין קומט פאר היינט, 8.30 אוונט, א פאָלקס פארזאמלונג אין גרויסן זאל פון פרץ אינסטיטוט. אלע פאראינטערעסירטע אינ'ם ארבעטנדיקן ארץ-ישראל זיינען געבעטן צו קומען. דר. י. שאפּירא און י. ראבינאוויטש זיינען די רעדנער פון'ם אוונט.

רעדזשיינע, סאסקאטון, עד-מאנטאן, גרייטן זי פאר'ן ארץ-ישראל גאסט

טעלעגראמעס פון רעדזשיינע, סאסקא-טון און עדמאנטאן מעלדן, וועגן פארבר-ייטונגען צו אויפנעמען דעם שליח פון דעם ארבעטנדיקן ארץ-ישראל, שמואל דיין, אין פארבינדונג מיט'ן זעקסטן יער-לאכן פאראיין ארבעטער קאמפּיין.

דער רעדזשיינער קאמיטעט שליסט אין: 5. ראזענבערג, א. פרידגוט, מ. ראוז, מ. ליפּשיץ, י. בערעזנער, א. הע-רים און אנדערע.

אין סאסקאטון אנגעזיידט זיך דער קאמיטעט אויף דער איניציאטיוו פון די פועלי-ציון, ב. צוקערמאן און ש. בעלאוס.

דער סעקרעטאר פון'ם עדמאנטאנער קאמיטעט איז אלחנן הענסאן — די נע-מען פון דעם קאמיטעט מיטגלידער וועלן געמעלדעט ווערן שפּעטער.

23 כינעזער ארעסטירט אין פאַליציי איבערפאַר

אן אפּטיילונג פון 6 פאַליציסטן, מיט אינספּעקטאָר עדי אין דער שפּיץ, איז איבערגעפאלן דאָס פּלאַץ פון לי האַפּ, 236 קינג סטריט, 10 אזיינער לעצטן אוונט, און האָט דאָרט געפונען א עולם כינעזער שפּילן אן אוארט שפּיל מיט'ן נאָמען "פּען-טען". 23 כינעזער זיי-נען ארעסטירט געוואָרן, איינשליסנדיק דעם באַלעבאס, און וועלן הייטן פאר-געבראכט ווערן פאר'ן געריכט.

לופט פאָסט אין פריידי פראָווינצן וועט זיך אנפאנגען מארט 3-טן

אטאוואַ, פעב. 14.— לופט-פאָסט פאר-קער אין די פריידי פּראָווינצן וועט זיך אנפאנגען מארט 3טן, לויט א דערקלע-רונג פון מר. וועניא, פאָסטמאָסטער דזשענעראל. די הויפּט ליניע וועט פאר-בינדן ווינניפּעג, רעדזשינע, מוס-דזשא, מעדיסין-האט און קאלגאַרי. גלייכצייטיק עפנט זיך אויך א צווייטער מארשרוט צווישן עדמאנטאן, נארט-בעטלפאדד און פאסקאטון.

דער פלאן איז, אז דער פאָסט עראָפּ-לאן זאָל פאַרלאָזן ווינניפּעג יעדן טאג 9 אוונט, און זאָל אנקומען קיין קאלגאַרי וועט 5 פרי. דער עראָפּלאן פון קאלגאַרי וועט אַרויספליען קיין ווינטפּעגג 1.10 פאר-טאג, — גלייך נאָכ'ן אנקום פון דער לופט-פאָסט פון וואנקאָווער, — און וועט דאַרפן אנקומען קיין ווינניפּעג ארום מי-טאג צייט.

די פראגע פון פארבינדן די פריירים מיט דער איסט מיט א לופט-פאָסט ליי-ניע איז נאָך דערווייל ניט באשלאָסן. עס איז אבער ניט זיכער, אז אזא פארבינ-דונג וועט איינגעשטעלט ווערן אזוי שנעל ווי דאָס וועט ווערן מעגלאך.

בריוו קאסטן

סארע מיראטשניק, סט. באניפּייס. — "א נאציאָנאלע היים פאר אידן" שליסט ניט אויס קיין גלייכצייטיקע היים פאר די אראבער. "פאָלעקסטיגע אלס נאציאָ-נאלע היים פאר אידן" מיינט ב ל ו י ז אידן.

געזעלשאפטלאכע אנאנסן

דער ניקאָלאיעווער פאראיין אנאנסירט דעם דורכפיר פון דער יערלאכער "קאס-ריל-אוווקער חתונה" זונטאג אוונט, מארט 2טן, אין גרויסן ת"ת זאל.

דער פארבאנד פון עסטרייכישע און פוילישע אידן אנאנסירן א "ריעלעטאנטן אוונט און טאנץ" מיט א רייכן פּראָגראם (איינשליסנדיק צוויי הומאָרעסטישע איינ-אקטערס) אויף זונטאג, מארט 23טן אין פרץ זאל.

פריינטלאכע אָרגאניזאציעס זיינען גע-בעטן צו האַלטן פריי די דערמאנטע אוונטן.

(::)

בענעפיט פאר ת"ת אין קווינס טעאטער

קומענדיקן מיטוואָך, פעב 19טן, ווערט אין קווינס טעאטער דורכגעפירט א בע-נעפיט פאר דער תלמוד-תורה. אונטער אויפזיכט פון'ם מוטער פאראיין פון ת"ת, אלע פריינט פון ת"ת זיינען געבעטן צו קומען מיט שטיצן די אונטערנעמונג, שטי-צענייק דערמיט די אינסטיטוציע. עס ווערט נעשפּילט א פּיעסע, וואָס איז נאָך ניט געשפּילט געווארן אין ווינניפּעג.

(::)

גרויסער עולם באגלייט מאקא-ראָווער רבי'ן צו איר אי-ביקער רו

ניט געקוקט אויף דעם זייער קאלטן וועטער נעכטן, האָט א גרויסער עולם באַ-טייליקט זיך אין דער לויה פון דער מאַ-קאראָווער רבי'צן. הספּדים זיינען געמאכט געווארן: פון רבי כהנאוויטש, ביים הויז; רבי הורוויץ, ביי עטרת-ישראל, און; פון רבי זילבערשטיין, ביי דער תפארת-ישראל שול.

די מאקאראָווער רבי'צן איז אלט גע-ווען 57 יאָר, ניט 65 יאָר, ווי ס'איז על פי טעות געווען נעדרוקט אין "דעם נעב-טיקן באריכט פון ד. א. וו.

(::)

קערפּער פון מ